

ONDERHOUD
NL

KENNISSESSIES

**15 MEI
2024**

**BRABANTHALLEN
'S-HERTOGENBOSCH**

MONUMENT

**RENOVATIE
TRANSFORMATIE**

Welkom

- OnderhoudNL Kennissessies, mogelijk gemaakt door sector Schilders & Restauratieschilders

Ferdinand Wieman
Sectormanager
Restauratieschilders

Programma

11.00 – 11.30 uur: Schilderwerk Jachtslot Mookerheide is restaureren op Champions League-niveau – *Rob Bremer en Richard van Mierlo, Schildersbedrijf De Jongh*

11.45 – 12.15 uur: Kwalitatief Schilderwerk aan monumenten blijft een uitdaging – *Gerard Scholten, ERM*

12.30 – 13.00 uur: Omgaan met gevaarlijke stoffen – *Huib Arts, Arboplaats*

13.00 – 14.00 uur: *OnderhoudNL Netwerklunch*

14.45 – 15.15 uur: Verduurzamingsrichtlijnen beglazing monumenten – *Felix Kusters, ERM*

15.30 – 16.00 uur: Detectie degradatie houten bouwdelen – *Jan de Jong, TNO*

16.00 – 17.00 uur: *OnderhoudNL Netwerkborrel*

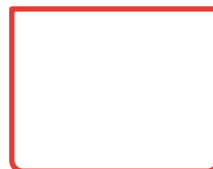
OnderhoudNL Kennissessie: Schilderwerk Jachtslot Mookerheide is restaureren op Champions League-niveau

Rob Bremer en Richard van Mierlo

Schildersbedrijf De Jongh

11.00 – 11.30 uur

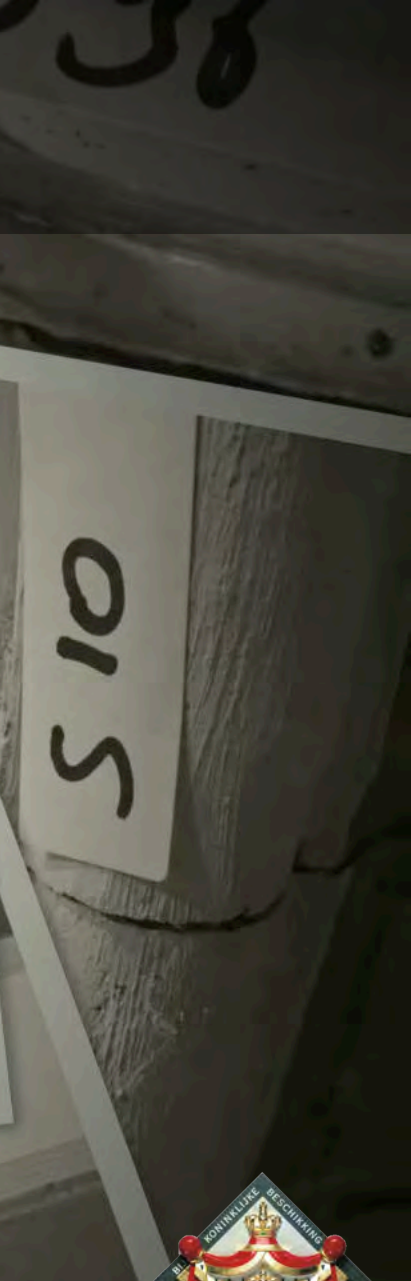

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Inleiding:

Medio 2022 hebben wij de opdracht verworven het decoratieve schilderwerk aan het plafond en wanden in het trappenhuis van Jachtslot Mookerheide te restaureren, evenals het restaureren van een wanddeel in de jachtkamer waar voorheen een kast voor gesitueerd was.

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Inleiding:

Middels deze presentatie hopen wij u een beeld en gevoel te geven bij de uitgevoerde handelingen, van aanvang werkzaamheden tot oplevering.

dejonghwaardenburg.nl

RestauratorenNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Inventarisatie:

Voorafgaande de reiniging is een inventarisatie gemaakt waarbij verschillende soorten beschadigingen in beeld werden gebracht welke zowel op tekening als fotografisch zijn gearchiveerd.

De aangetroffen schades zijn grotendeels veroorzaakt door vocht, trillingen, stootschade en vervuiling.

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Inventarisatie:

In het Jachtslot heeft jaren een hotel gehuisvest, waarbij de badkamers boven dit plafond gevestigd waren met alle gevolgen van dien.

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Vochtschades:

De vochtschades welke al dateren van voor 1999 hebben invloed gehad op de verlijming van het doek op het plafond waarbij het met zetmeel verlijmde doek zijn lijmkracht heeft verloren en er alsmede schimmels zijn ontstaan.

De vochtschades manifesteren zich in de vorm van

- blaasvorming
- volledige onthechting
- craquelé en losse schilfers.

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Detail foto:

Consolidatie van het losgekomen
doek in het halfrond.

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Scheurvorming:

De pleisterlagen in het plafond zijn op diverse locaties achter het doek gescheurd waarbij niveau verschil is opgetreden en het doek onder spanning is komen te staan. Hierdoor is het doek op meerdere plaatsen gescheurd.

Nadat het gruis van de gescheurde pleisterlaag achter de scheur is verwijderd hebben wij het doek, en de losse verflagen kunnen consolideren.

Nadat het geheel gerevitaliseerd is, kon worden aangevangen met de reiniging.

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Blaasvorming:

Door lekkage en klimatologische omstandigheden zoals vocht en temperatuur verschillen is het doek op diverse plaatsen losgekomen van de ondergrond en vertoont het blaasvorming. In deze situatie hebben wij alcohol geïnjecteerd gevolgd door lijm en deze handmatig aangedrukt, plaatselijk aangevuld door middel van warmte.

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Detail foto:

Gebruik warmte spatel ter fixatie
blaasvorming

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Craquelé:

Door klimatologische invloeden zoals vocht en temperatuurverschillen ontstaan problemen zoals schotelvorming, openstaande verf en cupping. e.e.a. is van invloed op de aanwezige verflaag welke loslaat van zijn drager, geleidelijk vervormt en deze vorm permanent aan neemt. De losse deeltjes zijn per stuk benaderd. Om voldoende transport van lijm mogelijk te kunnen maken zijn ze met een penseel met alcohol voor behandeld, gevolgd door de zelfde handeling met lijm, ondersteund met hete spatel.

schotelvorming

opstaande verf

cupping

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Detail foto:

Gebruik warmte spatel ter fixatie
en terug vorming losse deeltjes

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Scheurvorming:

Om een goed beeld te krijgen van de schades hebben wij een inventarisatie tekening gemaakt van de aanwezige scheurvorming achter doek.

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

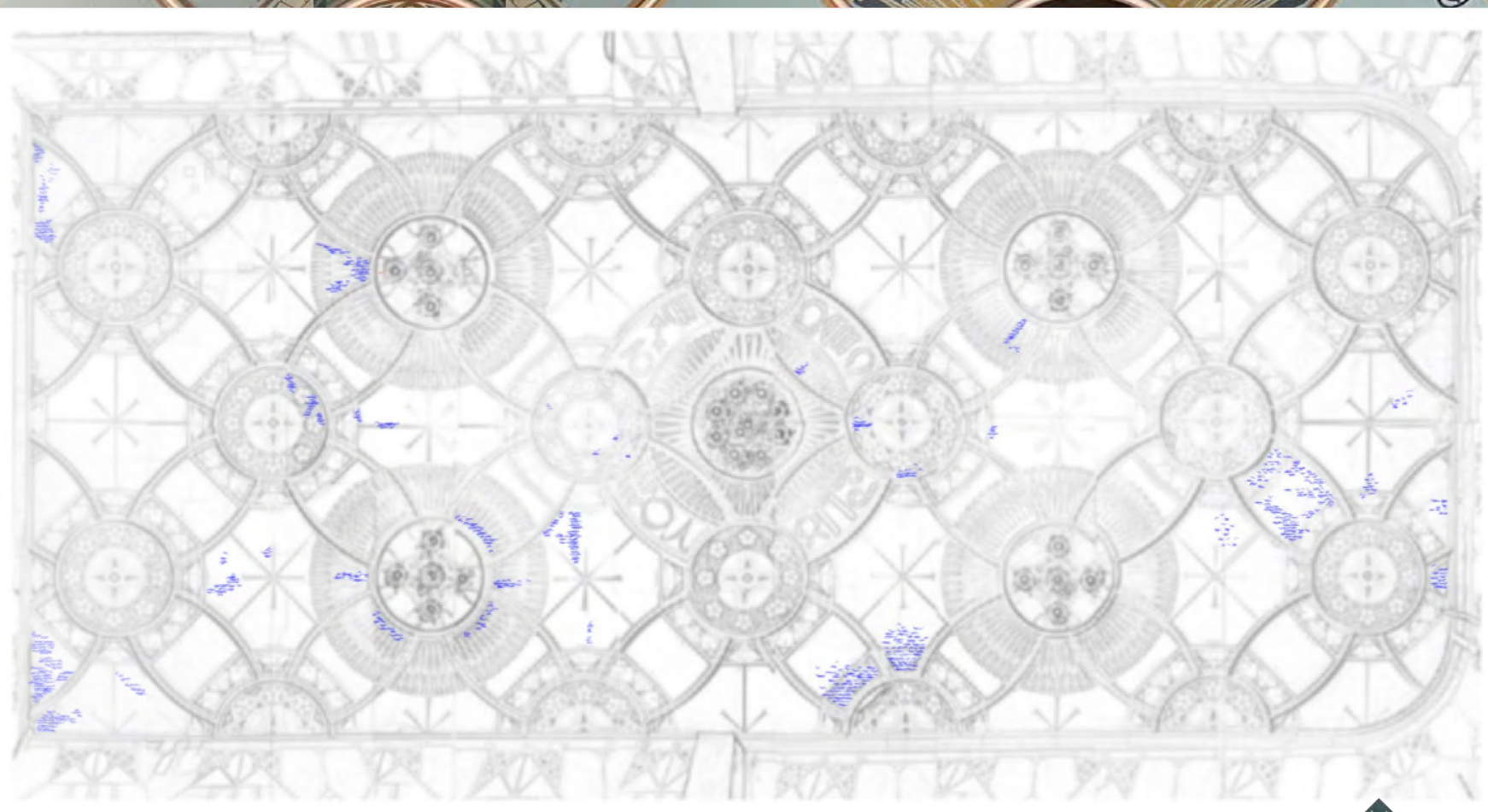
de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Scheurvorming:

Om een goed beeld te krijgen van de schades hebben wij een inventarisatie tekening gemaakt van de aanwezige blaasvorming

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

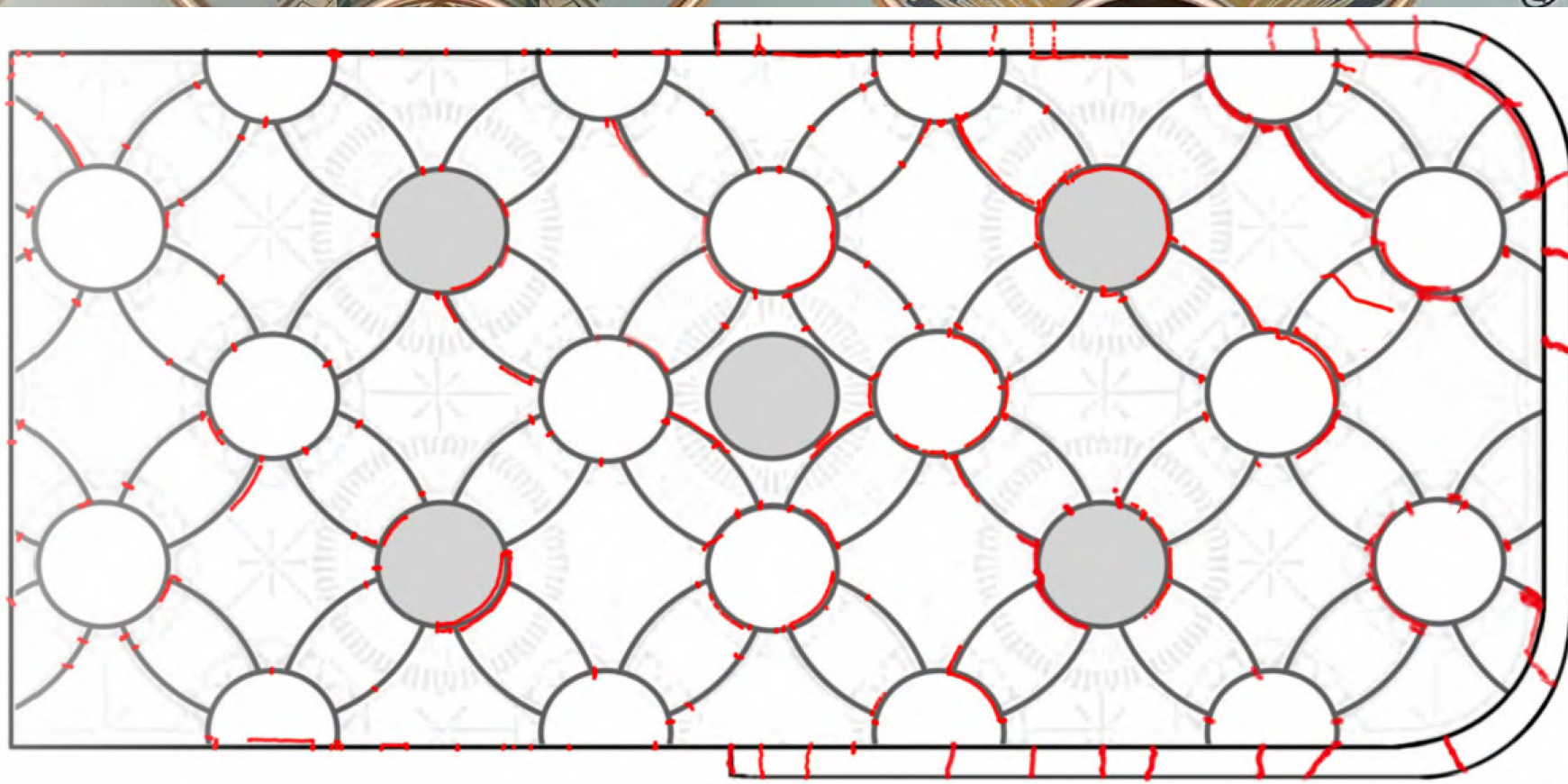
de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Scheurvorming:

Om een goed beeld te krijgen van de schades hebben wij een inventarisatie tekening gemaakt van de aanwezige scheurvorming langs de lijsten

dejonghwaardenburg.nl

RestauratorenNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

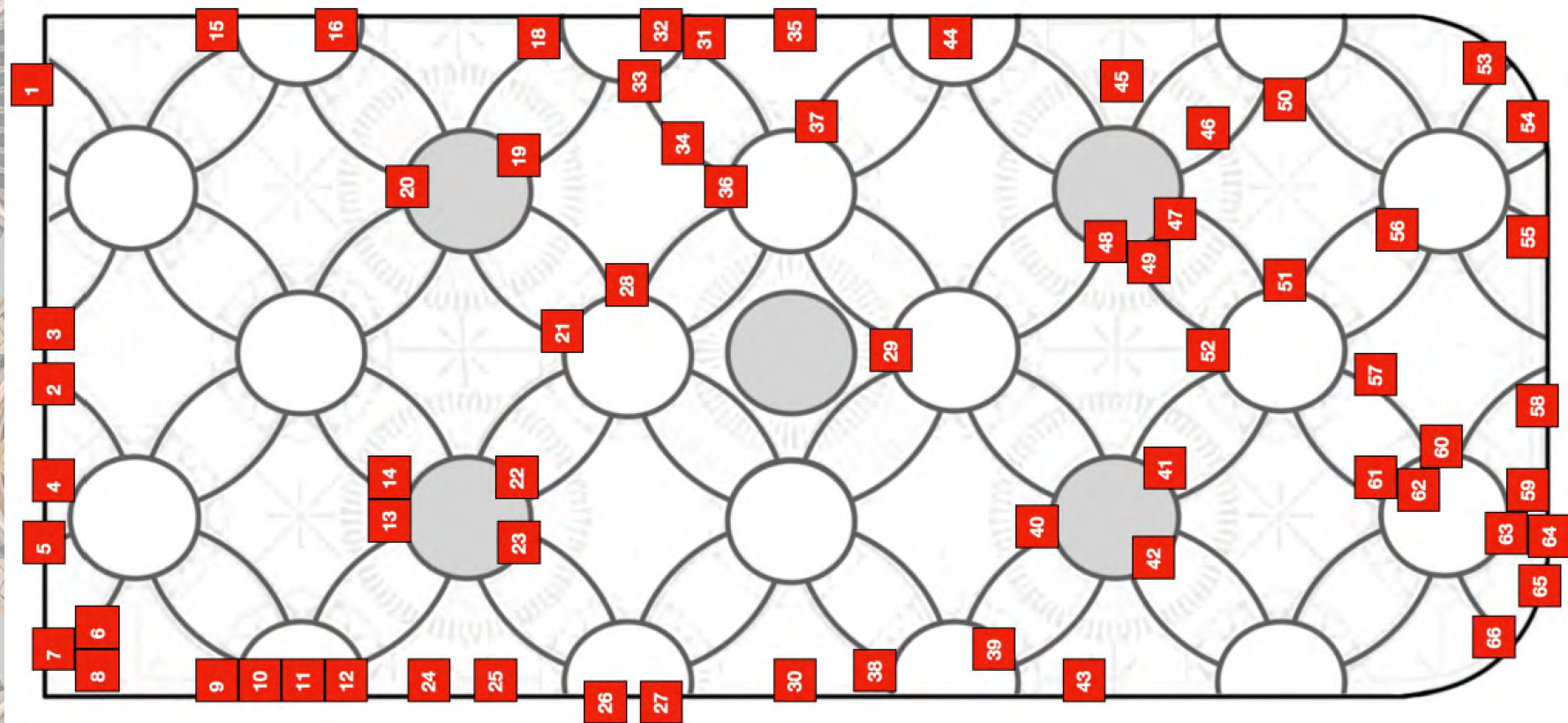
de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

lokalisatie gebreken:

Om een goed beeld te krijgen van de schades hebben wij een inventarisatie tekening gemaakt. In totaal hebben wij 66 schades vastgesteld waarbij voor elke schade een herstelplan is opgesteld.

dejonghwaardenburg.nl

RestauratorenNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

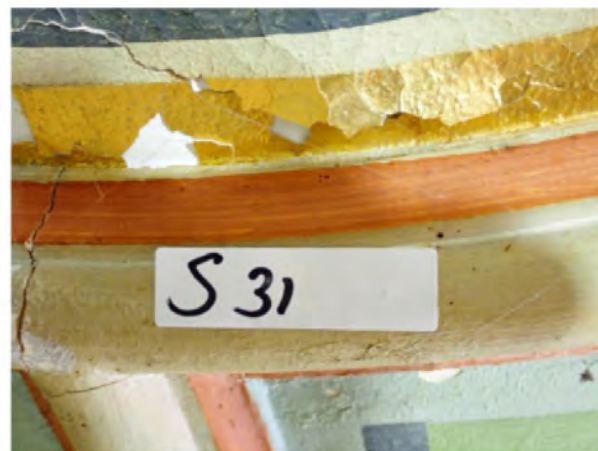
de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

lokalisatie gebreken:

Om een goed beeld te krijgen van de schades hebben wij een inventarisatie tekening gemaakt. In totaal hebben wij 66 schades vastgesteld waarbij voor elke schade een herstelplan is opgesteld.

S 31
P 88

map: Mookerheide
plafond

map: schades

S 31
P 89

Omschrijving:

Schilfers in de vergulde rand tussen lijst en de grens van het beschilderde doek. Deze schade is mogelijk het gevolg van een zwakke plek in de ondergrond welke onvoldoende werd voorbereid.

behandeling

consolidatie met Mowilith.
lacunes gevuld met Modostuc en herstel met bladgoud.

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

lokalisatie gebreken:

Om een goed beeld te krijgen van de schades hebben wij een inventarisatie tekening gemaakt. In totaal hebben wij 66 schades vastgesteld waarbij voor elke schade een herstelplan is opgesteld.

S 44
P 112

map: Mookerheide
plafond

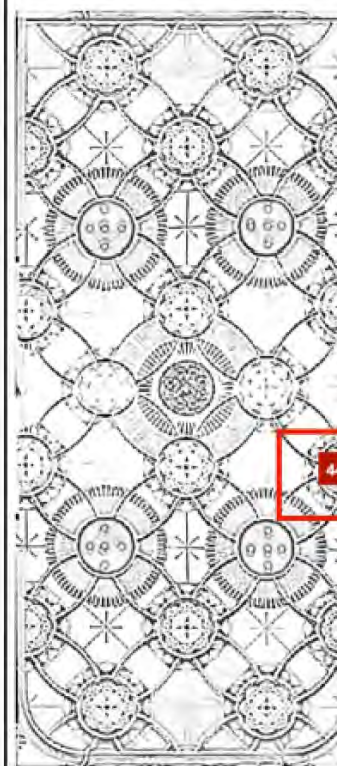
map: schades

S 44
P 117

S 44
P 118

Omschrijving:

De rapportering betreft een clustering van schades welke als sectie ondergebracht onder schade **S 44**.

In het verleden was er in de bovengesloten ruimte een badkamer gesitueerd. Bij gebruik is lekkage ontstaan waarbij een aanzienlijk deel van het plafond, ca 1 vierkante meter werd aangetast. Het centrum bevindt zich ongeveer binnen de halfronde lijst. Het gaat hier vrijwel zeker om badwater, de sporen laten ondermeer een verbleking door zeep zien (foto's links onder en P 113).

De vochtbelasting heeft, voor zover zichtbaar geen ingrijpende consequenties gehad op de pleisterlaag.

In het half ronde deel is een groot deel van het beschilderde doek, welke met een zetmeel werden verlijmd, gedelamineerd (P 112- P 117 P 118), ook in de aangrenzende velden is het doek onthecht!

Daar waar de pleisterlaag zichtbaar is geworden lijkt de ondergrond stabiel maar er worden wel schimmels aangetroffen.

Door de vochtbelasting is de smalle hydrofobische gepleisterde strook tussen het doek en het beschilderde linnen over een groot deel losgekomen. Hierop bevindt zich voor een groot deel vergulde biezen (P 183) welke plaatselijk in een zeer kritieke situatie bevonden (consolidatie is bijna voltooid)

Bij het losse doek was deze strook meegekomen en wonderwel voor het grootste deel blijven zitten. Ook dit is succesvol geconsolideerd.

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Reinigen:

Voorafgaande de reiniging hebben wij middel het plaatsen van proefreinigingen kunnen bepalen welke methode en samenstelling van reinigingsvloeistof het gewenste resultaat geeft. Hierbij is rekening gehouden dat de methode van reinigen, de aanwezige verlaag onder de vervuiling niet of zo min mogelijk degradeert

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Detail foto:

Op deze foto is goed het verschil te zien tussen gereinigde delen en vervuilde delen.

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Detail foto:

Op deze foto is goed het verschil te zien tussen gereinigde delen en vervuilde delen.

dejonghwaardenburg.nl

Restauratoren Nederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Detail foto:

Op deze foto is goed het verschil te zien tussen gereinigde delen en vervuilde delen.

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Analytisch onderzoek:

Ter ondersteuning voor het reinigen van de verguldingen hebben wij vooraf een analytisch onderzoek* laten uitvoeren. Bij dit onderzoek is gekeken naar de aanwezigheid van een vernislaag en naar het soort verlijming wat in het verleden heeft plaatsgevonden evenals de schimmelvorming die achter het doek is ontstaan.

* Onderzoek door Oostendorp Restauratie & Onderzoek

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

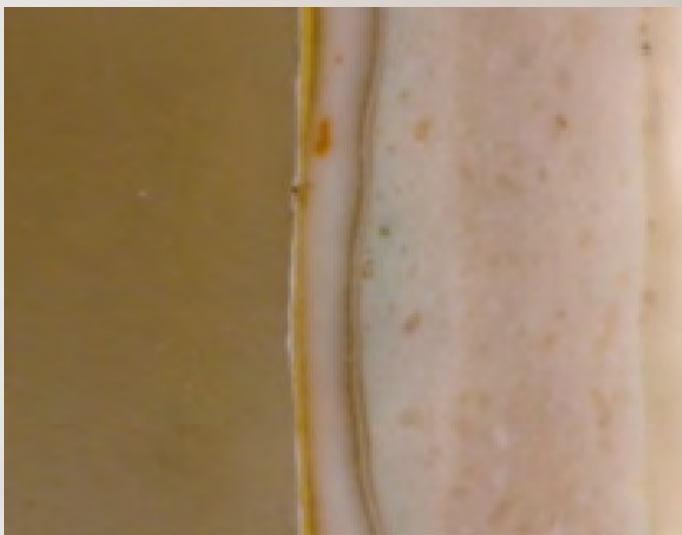
de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Analytisch onderzoek:

Uit onderzoek* is gebleken dat over het bladgoud geen vernislaag is aangebracht.

* Onderzoek door Oostendorp Restauratie & Onderzoek

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Analytisch onderzoek:

Uit het lijmonderzoek* is gebleken dat voor het bevestigen van de beschilderde doeken een plantaardige lijmsoort is gebruikt op basis van zetmeel. Zetmeel is een ideale voedingsbodem voor schimmel. Vaak werd bij het maken van deze lijm een toevoeging gebruikt die schimmelgroei onmogelijk zou maken maar deze is hier blijkbaar niet toegepast.

* Onderzoek door Oostendorp Restauratie & Onderzoek

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

UV-A Onderzoek:

Omdat er op een aantal plaatsen retouches en overschilderingen zijn waargenomen was er aanleiding iets meer inzicht te krijgen in de bewerking geschiedenis. Daarom hebben wij het gehele oppervlak onderworpen aan een UV onderzoek. Hieruit kon worden vastgesteld dat de bevindingen van dit onderzoek overeen komen met dat wat met het blote oog kon worden waargenomen. Alle onderzoek locaties zijn evenals de schade inventarisaties in het eindrapport gedocumenteerd.

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

UV-A Onderzoek:

Omdat er op een aantal plaatsen retouches en overschilderingen zijn waargenomen was er aanleiding iets meer inzicht te krijgen in de bewerking geschiedenis. Daarom hebben wij het gehele oppervlak onderworpen aan een UV onderzoek. Hieruit kon worden vastgesteld dat de bevindingen van dit onderzoek overeen komen met dat wat met het blote oog kon worden waargenomen. Alle onderzoek locaties zijn evenals de schade inventarisaties in het eindrapport gedocumenteerd.

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Detail foto:
Eindresultaat plafond

dejonghwaardenburg.nl

Restauratoren **Nederland**
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Wanddecoratie lijstwerk:

We spreken in de presentatie vooral over het plafond maar daarbij hoort uiteraard ook het wanddeel dat aansluit op het plafond. Dit onderdeel heeft de zelfde handelwijze en behandeling genoten als het plafond en is terughoudend gerestaureerd om zo veel mogelijk van het origineel in tact te laten.

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

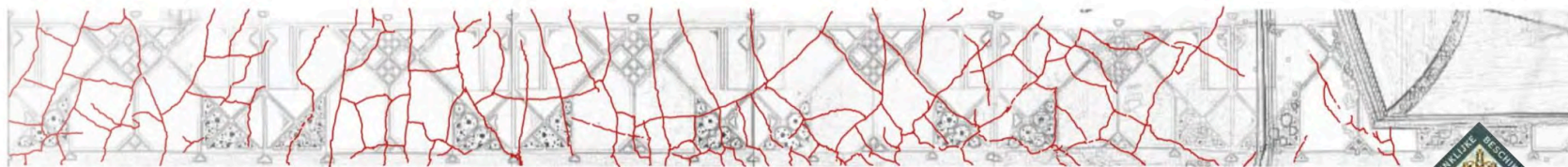
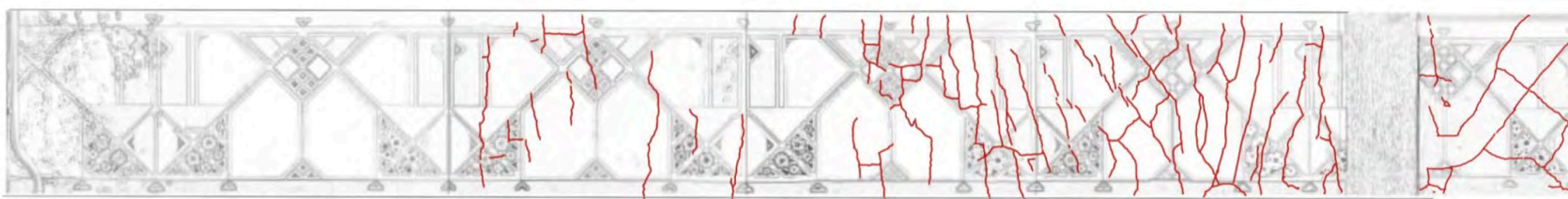
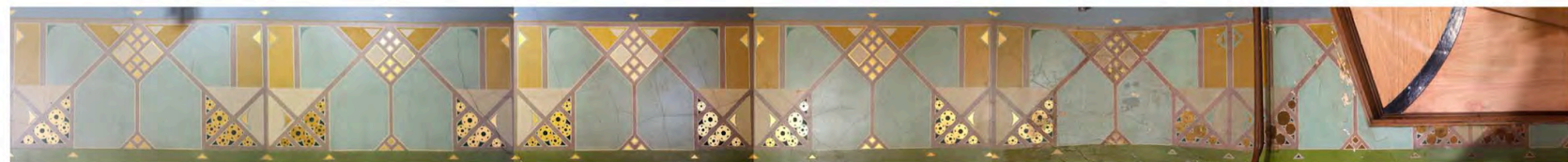

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Detail foto:
Inventarisatie scheurvorming

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Reconstructie:

Helaas bleken de buitengevel wandvlakken er dusdanig slecht aan toe te zijn door vocht indringing en zout uitbloei dat de schildering niet te redden viel en deze wandvlakken door de stukadoor zijn voorzien van een nieuwe pleisterlaag.

Op deze wandvlakken hebben wij een reconstructie toegepast van de huidige schildering.

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Detail foto:
Aangetaste pleister en verflagen

dejonghwaardenburg.nl

Restauratoren **Nederland**
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Detail foto:

Boorkern onderzoek door
Remmers Bouwchemie

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Detail foto:
Verwijdering aangetaste
pleisterlaag

dejonghwaardenburg.nl

Restauratoren **Nederland**
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

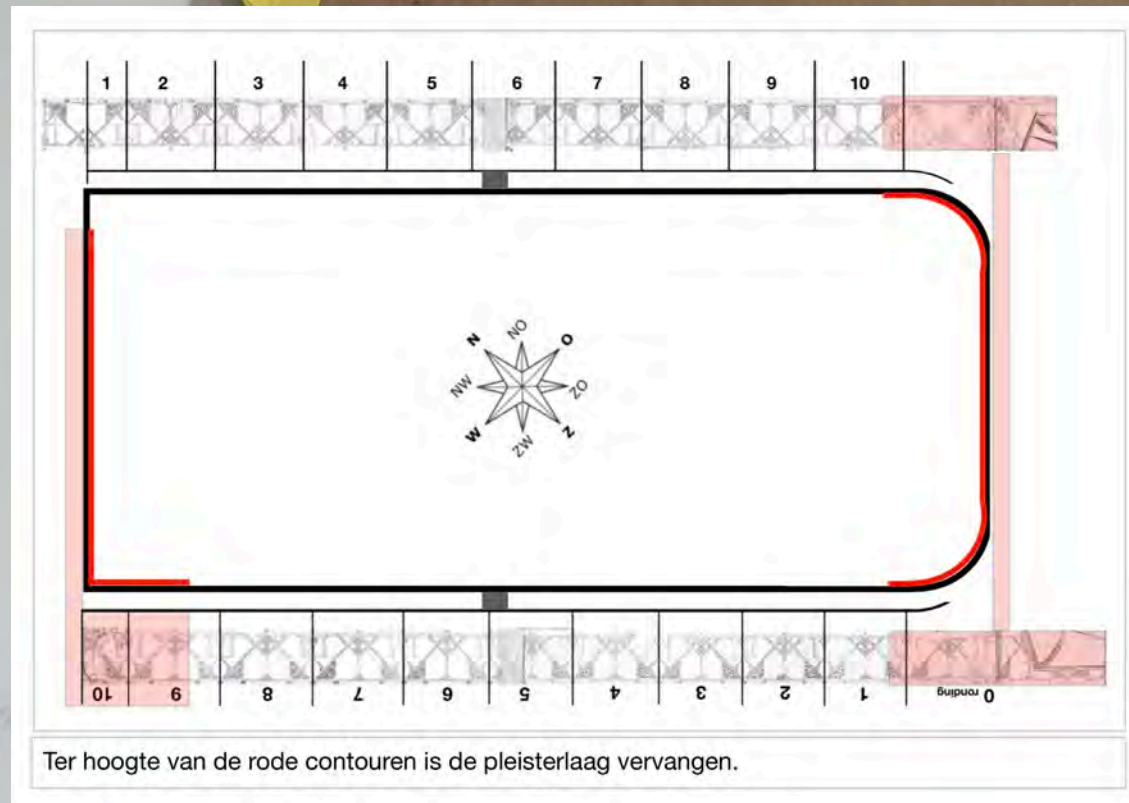
de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Detail foto:

Toegepaste nieuwe pleisterlaag

dejonghwaardenburg.nl

RestauratorenNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Detail foto:
Aanbrengen reconstructie

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Detail foto:
Aanbrengen reconstructie

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

wanddoeken:

De problemen in de stuclaag van de buitengevel manifesteerde zich ook achter de wanddoeken waarbij door de vochtproblemen in de muur het doek grotendeels is gedelamineerd en uitbloeit zich aftekt op het oppervlak.

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

Inventarisatie:

Vooraf het linker doek heeft een geschiedenis waarbij veel schades zijn ontstaan. Uit onderzoek blijkt dat de doeken eerder te leiden hebben gehad onder de conditionele toestand in de buitengevel en er eerdere gedelamineerde delen met een niet reversibele lijm (bisonkit) en zelfs spijkers zijn gefixeerd. De langdurige aantasting van vocht heeft ervoor gezorgd dat de doeken kwetsbaar en broos zijn geworden wat uiterste voorzichtigheid bij demontage vereist.

1
gedelamineerd doek
doek Z-ZW links 25

2
scheuren
doek Z-ZW links 8

3
scheur
doek Z-ZW links rechts boven

4
doorslag opgezwollen lijm en verflaag
doek Z-ZW links 47

5
doorslag opgezwollen lijm en verflaag
doek Z-ZW links 29

6
doorslag opgezwollen lijm en verflaag
doek Z-ZW links 46

7
verfverlies
doek Z-ZW links 6

8
doorslag opgezwollen lijm en verflaag
doek Z-ZW links 4

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Reiniging:

Voor de reiniging is et doek met de verso zijde naar boven gekeerd waarna reiniging kon plaatsvinden.

Op de behandeltafel werd duidelijk hoe ingrijpend de non reversibele verlijming uit reparaties in het verleden had plaatsgevonden. De lijm had zich tot diep in de vezels verspreid en hebben wij tijdens deze tijdrovende klus zo goed als mogelijk kunnen reinigen.

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Detail foto:

Reiniging van de verso zijde

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Steunweefsel:

Na herstel van de scheuren en losse delen werd de verso zijde voorzien van een steunweefsel welke met een reversibele Bevalijm is verlijmd

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Cosmetisch herstel:

Links het doek waar de lacunes zijn hersteld, rechts het doek tijdens het cosmetisch herstel

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Gedecoreerde wanden hal:

De wanden in het trappenhuis zijn in het verleden overgeschilderd, de blauwe kleur werd een tussenvariant uit het palet welke op het plafond werd toegepast

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Detail foto:

Situatie foto uit het tijdperk dat het jachtslot als hotel fungeerde.

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Gedecoreerde wanden hal:

De oudste kleur welke op beide etages werd teruggevonden was bepalend voor de huidige reconstructie.

De cirkelvormige decoratie is 1:1 overgenomen en op de zelfde locatie in de nieuwe kleur als sjabloon gereconstrueerd.

De fijn vergulde details zijn uitgevoerd in bladgoud

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Detail foto:

Eindresultaat gedecoreerde wanden in de nieuw aangebrachte historische kleurstelling

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Muziekkamer

De muziek kamer heeft in het verleden enige verandering ondergaan waarbij de decoratieve schilderingen van zowel wanden als plafond aan het zicht zijn onttrokken.

In de linker hoek van de kamer heeft de doorgang naar de eetkamer in het verleden moeten wijken voor een ombouw voor leidingwerk

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Detail foto:

Situatie foto uit het tijdperk dat het jachtslot als hotel fungeerde.

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Detail foto:

Foto van de oorspronkelijke situatie.

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Consolidatie:

De aangetroffen problemen achter de koof vergde een strategische aanpak waarbij de losse deeltjes stuk voor stuk met alcohol werden bevochtigd en kort daarna met lijm worden gefixeerd, ondersteund door een hete spatel en folie welke niet gevoelig is voor lijm en warmte om onnodige verklevingen te voorkomen.

De aanwezige scheuren zijn geïnjecteerd met kalkwater

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Detail foto:

Beschildering tijdens de restauratie waarbij in het midden een deel van de vervuiling is uitgespaard

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

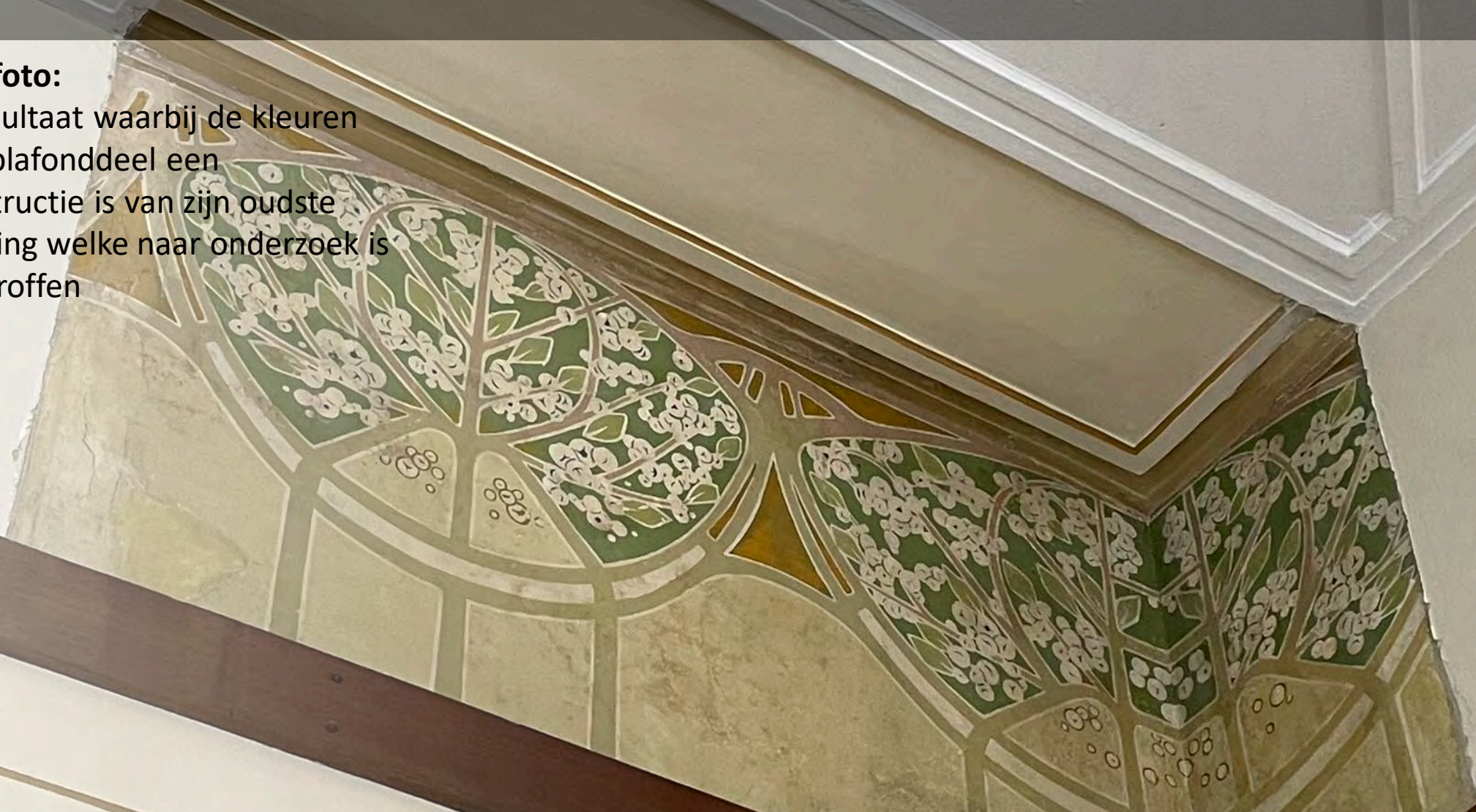
de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

Detail foto:

Eindresultaat waarbij de kleuren in het plafonddeel een reconstructie is van zijn oudste afwerking welke naar onderzoek is aangetroffen

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

de Jongh Schildersbedrijf BV

restauratie & onderhoudsschilderwerken

Waardenburg / 's-Gravenhage

PLAFONDEN WANDEN JACHTSLOT MOOKERHEIDE

Streven naar kwaliteit zit ons in de genen

Sinds 1890

dejonghwaardenburg.nl

RestauratoreNederland
VERENIGING VOOR CONSERVERING EN RESTAURATIE

Programma

~~11.00 – 11.30 uur: Schilderwerk Jachtslot Mookerheide is restaureren op Champions League-niveau – Rob Bremer en Richard van Mierlo Schildersbedrijf De Jongh~~

11.45 – 12.15 uur: Kwalitatief Schilderwerk aan monumenten blijft een uitdaging – Gerard Scholten ERM

12.30 – 13.00 uur: Omgaan met gevaarlijke stoffen – Huib Arts Arboplaats

13.00 – 14.00 uur: OnderhoudNL Netwerklunch

14.45 – 15.15 uur: Verduurzamingsrichtlijnen beglazing monumenten – Felix Kusters ERM

15.30 – 16.00 uur: Detectie degradatie houten bouwdelen – Jan de Jong TNO

16.00 – 17.00 uur: OnderhoudNL Netwerkborrel